

Rozmarné léto

Vladislav
Vančura

Rozmarné léto

$\frac{1}{4}$
00

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Cover © DOBROVSKÝ s.r.o , 2021

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2024

ISBN 978-80-277-4555-5 (pdf)

Rozmarné léto

Vladislav
Vančura

STARÉ ČASY

Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným. Hle, větvoví a vysoký sloupec rtuti, jež se zdvíhá a opět klesá, připomínajíc oddech spáče. Hle, kyv slunečníku a tato tvář, kdysi hrůzná. Ať poshová nos a odulý ret, jenž vyrazil z obličeje tak prudce, ať se mírní, neboť, probůh, město je klidné.

Uprostřed žírných polí je dosti dvorců bílých ve smyslu národního básnictví, z býčků jsou voli, jalovice jsou stelné a tentam je mají.

Pokud možno, buďte oděni bíle a sedte váhavě před svým hotelem. K ďasú! Což není dosti dobrý příklad praotců, kteří se přepásali a kabát na lokti krok co krok se blíží

k podjezdům sadů, aby usedli na stoličku již připravenou?

Tehdy markytánky léta v kapotu, ve střevících ploských a průdušných, ve střevících, jež nezrývají cest, chodily muž od muže, stolicí od stolic, a vyňavše blok z vydutého kapsáře, trhaly lístek po lístku. Chocholík jejich nosu se zarděl, kdykoliv mluvily k svému hosti řkouce:

„Dobrý den, pane. Není dnes krásné jítro? Není vám vhod tato desátá hodina, jež právě slétá ze starobylé věže baziliky svatého Vavřince? Domníváme se, že čas propůjčuje více vděku než cokoliv jiného, a vskutku, deset je více než devět. Na tento chrám se kdysi nadávalo velmi urputně, neboť jej stavěl hýsek, který měl dosti drzosti, aby pozměnil půdorys proti pravidlu. Znaly jsme tohoto stavitele a můžeme říci, že se nám líbil, jakkoliv byl poněkud prostopášný.“

„Jakže,“ děl starý pán, „tento kostel je pochyben a proti předpisům dobrého stavitelství? A tuto věc jsem zpozoroval až dnes!“

„Zpozoroval jste ji velmi správně,“ pravila dáma, „avšak uhodnete, že tento můj klobouk

sloužil devatero sezón jako výstřední bouřlivák? Ach, můj milý, on i bazilika se vžily, a jejich provinění se stala řádem světa. Neboť, ať poznovu dím, čas propůjčuje důstojnost i zrůdám.“

Holá, holá! Nestojí tyto hovory za opakování? Přivádějí snad z míry poctivý krok? Nejsou dosti pravdivé a nepáchnou téměř naprostou prostředností?

LÁZEŇSKÉ MÍSTO KROKOVY VARY

Na podivuhodné řece Orši leží město dobré pověsti a dobré vody. Voda vyvěrá na stinných

místech a devět nejmohutnějších pramenů, zachycených devaterou studnicí, je označeno jmény devíti Múz. Jde o lázně Krokovy Vary. Jde o město otevřené, vystavené zpola z cihel, zpola z bláta a z kamene, o město pochybeného stavitelství a stálého zdraví.

Ha, říkává varský starosta snímaje karty, u nás se nezahálí. Hej rup! naše osada v pospěchu a v ušlechtilém závodění přichází k červnu šestého měsíce nezpozdivši se a vyčkávajíc pravidelné lhůty.

Nuže v těchto končinách účelnosti a kvapícího času (ach, kdepak se zhurta nestárne a kde je obyvatelstvo, jehož prostředky nejsou posvěceny) bylo několik usedlostí a něco majetku dosti starobylého. Byl získán z největší části ve hře, jež se nazývá MALÁ VELKÁ nebo MALÁ BERE. Je to majetek požehnaný a je dobře spravován, neboť, namoutě, zdejší měšťané jsou kovaní kupci a nic jim nepřekáží, že jsou Krokovy Vary lázně jen deváté velikosti, nevhodné oblačnosti, chabého záření slunečního, neprosákavé půdy a zřidel nikoliv vroucích. Nechtě si! Třebas nemá

kanalizace, je to přece město bodré a po-
čestné.

ČAS

Kalendář more Gregoriano rudl prvou nedělí
červnovou a zněly veliké zvony. Čas šel vpřed
rychlým krokem, jako tomu bývá vždy ve chví-
lích prázdně a o velikých svátcích. Blížila se
hodina osmá, hodina, o níž se vypráví, že je to
čenich smečky denního času a že vás vyslídí,
stůj co stůj.

STÁŘÍ A POLOHA ÚSTAVU ANTONÍNA DŮRY

V tuto chvíli zpěvem a rozmarnou hrou byl po-
čat děj tohoto vypravování v plovoucím domě
Důrově. Prám Antonínův, na němž jsou zbu-
dovány lehké stavby plovárenské, jest upou-
tán, kde se hřbet Orše poněkud čeří, větře
písčinu zvící padesáti sáhů. V těchto místech

břeh směrem k městu je pokryt vrbinami, končícími se před zahradami jirchářů a výrobců oplatek. Zarůstá příliš každého léta, zachovává vzhled ježatosti téměř neušlechtilé. Nikdo jich neštípí, a těm, kdo jdou k řece, nezbývá než maličko stezek, žel úzkých. Na počátku cest je zaraženo po tyči zhruba omalované, jež, jako oslice sedlo, nese nápis: *Říční lázně*.

„Ach ovšem,“ děl purkrabí, jemuž se kdysi v století čtrnáctém namanulo jednati zpříma, „ach ovšem, koupejme se!“ Řka to, prošel křovisky až k písčíně a vykonal, co byl již řekl. Od těch dob, pokud paměť sahá, se užívalo těchto míst podle jejich určení.

ANTONÍN DŮRA

Dozpívav svoji písničku, veliký Antonín složil ruce na zádech a maní dýchal na kuličku teploměru. Sloupec téměř neúplatný sotva se pohnul a Důra znamená tuto řádnost měl několik myšlenek, jež se vystřídaly v sledu míšených karet.

„Tento způsob léta,“ děl vposled, odvraceje se od přístroje Celsiova, „zdá se mi poněkud nešťastným. Je chladno a můj dech, jakkoliv jsem nepozřel vody, je mrazivý. Který měsíc nám zbývá, jestliže ani červen není dost

vhodný, abychom pečovali o zdraví a o tělesnou čistotu?

Nuže, ať je podnebí příznivé čili nic, tyto věci nesnesou odkladu.“

Řka to, ujal se mistr řemene, svlékl svůj šat a dívaje se dolů do vody, jež zrcadlila jeho dlouhé zarostlé nohy, roubení bazénu a nebeskou báň, znamenal obraz obrácené nádoby, kterou kdosi neuměle postavil právě na okraj, a dodal: „Ach, plovárna a tato číška jsou prázdný.“

VĚCI SOUDOBÉ A KNĚZ

V tu chvíli kanovník Roch, muž, jenž lépe než kdokoliv jiný znal cenu mravnosti, vkročil na říční hráz vroubící druhý břeh. Odříkáváje báseň či modlitbu vhodnou pro tento denní čas, měl dosti pokdy, aby se díval na všechny strany, a tu nebylo nesnadné spatřiti mistra Antonína Důru, jenž maje jazyk ven vyplazen a oči zvlhlé prodléval nad svou číškou.

„Hej,“ vykřikl kanovník, „hej, pane, počínáte pozdě svůj sabat, což nezní zvony dosti

silně? Sesedněte se svého koštěte, vidím je zřetelně mezi vašimi stehny. Zanechte ohavnosti, jež vás zahubí. Vemte si plášť nebo utěrku, která visí na zábradlí vaší ohavné stoky, jinak, u všech všudy, přejdu na druhý břeh a vyprázdním vaši láhev do Orše.“

„Budiž,“ děl Antonín měně tělesné držení, „čiňte si po libosti a přejděte. Spěchejte a vizte všechny podrobnosti svého omylu, poohlédněte se po koštěti v mých koutech, a jste-li dosti zručný, abyste našel obsah v láhvi, nebudu vám pro to činiti výčitek. Nuže vykročte, udeřte sandálem do tohoto proudu. Chtěl bych říci několik pravd, jež je nutné slyšeti v pravý čas.“

Kněz zavřel knihu, zanechav mezi listy sevřený ukazováček, usedl na kamenný náhon a jal se odpovídati, poněkud spílaje a přece nepřekročuje mezí ušlechtilého hovoru.

„Jaký jste to,“ řekl, „nečistý hmyz, jenž odkládá kalhoty tak snadno jako poctivý člověk svoji čepici? Kdo byl váš učitel? Kdo vám vštípil tyto mravy?“

„Dobrá,“ děl Antonín, zapaluje si doutník, který mimo nadání našel v kapse pláště, jež

zapomněl zákazník z minulého dne, „dobrá, mohu vám vypravovati o svých učitelích, kteří vesměs byli dobráci a lidé učení. Avšak nesměšujte mne s nemravý. Odložil jsem své spodky z dobrých důvodů. Neboť kůže, jak se doposud vykládá v týchž školních místnostech, kam jsem chodíval za svým obecným vzděláním, je uzpůsobena k dýchání a velmi si ho žádá. Byly mi vštípeny názory zdravotnické, přijal jsem je a jsem jich dbalý s velikým prospěchem svého těla. Jděte mi k šípku se svou knihou ód a s prstem, jenž hryže omletý řádek, nemoha se dobrati smyslu. Jděte, vy vykladači ohavností, klábosících liter a dýchavičných řádků, jimž se zmanulo kulhati podle pravidla.“

Řka to, jal se plavčí mistr sestupovati po schůdcích a vhroutil se do bazénu.

„Jsem zde,“ mluvil dále snášeje chlad vody jako statečný člověk, „abych vám odpověděl na všechna utrhaní, jimiž mne zahrnujete od pěti let, avšak smočil jsem si ruce a je příliš pozdě, abych vyňal z úst doutník, a příliš záhy, abych jej odhodil.“

„Jakže,“ zvolal abbé, „vy byste chtěl opakovati příhodu z bajky o vráně, jež ztrácí sýr! Proboh, podržte si svůj doutník a buďte němý.“

VOJÍN HUGO

Za těchto hovorů lité vybroušenosti vešel na plovárnu Důrovu muž asi padesátiletý, jehož lýtka prozrazovala střehy šermířské a jehož ruce vězely v rukavicích. Byl oděn jako anglický myslivec a jeho rojalistická tvář bez jizvy nesla tukový nádorek zvící ořechu nad úhlem levé čelisti.

„Dobrý den,“ řekl z oblaku vybraných stájových vůní.

„Dobrý den,“ odtušil mistr Důra, „konám cvičení, s nimiž jste obeznámen a jež už sdostatek rozvzteklila kanovníka. Poshovte mi, abych obeplul nádrž.“

„Zajisté, nepohněvá-li můj souhlas abbého, nechci vám překážeti,“ odpověděl příchozí a usedl na stoličku, co plavčík, nesa doutník v ústech, čeřil hladinu bazénu.

Duchovní na druhém břehu založil stránku, a odloživ knihu, opětoval pozdrav.

„Dobré jitro, majore. Domníváte se doposud, že shovívavost, již osvědčujete vůči tomuto pošetilci nevýrazného ducha, je správná?“

„Ano,“ děl myslivec, „tělocvik mistrův se zdá příhodným a jeho duch, jakkoliv je jen plavčíkem, je dosti hbitý, aby vám rozmanitě odpovídal. Mohl bych zabrániti, aby nevstoupil do lázně, avšak přišed, spatřil jsem jej již pohroužena do vody a plovoucího. Proč mám rušiti věci, jež trvají?“

„Pah,“ vykřikl abbé, „býval jste vždycky nadšenec času, ačkoliv je jisté, že pomíjíte věci věčných. Nu dobrá, bude se vám odpovídati z těchto chyb. Kniha, kterou jsem odložil,

je dosti blízká, aby nám připomenula, co jest trvání. Je stará 2000 let. Majore, dejte pozor, co chci říci.“

„Pane,“ děl Důra, vylézaje z vody, „major nečetl vaší knihy a nebude jí čísti, ani kdyby byla ještě starší. Což je tak pošetilý, aby věřil, že staří oslové hýkají lépe? Přišel loviti ryby a vy, křiče ze všech sil, je zaháníte.“

Zatím major otevřel skříňku, již přinesl z komory Důrovy, navlékl dešťovku na udici a vmetl ji do proudu.

„Nikoliv,“ děl, „shledávám jakési zaujetí v těchto hovorech, a třeba by nebyly dosti ušlechtilé, připouštím je, neboť zaujetí jsou odlesk vášní. Co jest velikého mimo oblohu věčně modrou a vášně věčně krvavé?“

POZOROVÁNÍ POVĚTRNOSTI

„Snad vám abbé odpoví, chcete-li to věděti,“ pravil plavčí mistr, oblékaje košili, „avšak nevěřím, že se vám podaří udržeti tvrzení o modré obloze. Neboť tento červen úhrnem nestojí za

nic. Víím, že jste chtěl uvéstí barvu blankytu v blízkosti krve, avšak tato snaha, jakkoliv jste šlechtic, je přílišná. Přihlédněte blíže, majore, nezdá se vám, že počasí je prožlukle mizerné a div že neprší? Vidím hromadu mračen a škvírami modř, jež se mi nezdá ani původní.

Rozhlédněte se po všech čtyřech stranách tohoto nebe,“ hovořil dále Antonín maje tvář skrytu v košili a opisuje veliký vzdušný kruh rukávem, v němž paže vězela jen zpola. „Rozhlédněte se a nespatříte nic než vyzdviženou mlhu, vodorovně vrstvenou. Hle, výstupné proudy, unášející páru od povrchu zemského k rosnému bodu. Těch sloh a oblačných stěn a těch pletichářských mlžinek! Žel, pánové, jsem příliš chud, než aby mi bylo dovoleno býti hněvivým. Avšak chtěl bych zaklíti téměř bezprostředně.“

JINÉ ROZHOVORY

„Odkud tyto rozpaky,“ vykřikl kanovník, „cožpak jsem vás neslyšel láti celou hodinu?“

Antonín odpověděl, že se kanovník může mýliti, neboť prodlévá na druhém břehu a Orše v tomto období je široká.

„Vaše uši,“ děl, „zalehly hukotem knih, jež pořvávají, i jsou-li zavřeny. Co jsem vypouštěl dva nebo tři vzdechy, slyšel jste některého z církevních otců.“

Řka to, oblékl si plavčí mistr kalhoty již bez nesnází, a zapjav je, usedl vedle majora. Roajalista, jehož trpělivost nebyla nepřeborná, trhl prutem a odepjav udici, složil rybářské náčiní. Potom vstal a pokojně odzátkoval láhev.

„Kdybyste nevyřizovali pře křikem,“ pronesl nalévaje tři číšky, „mohl bych vám býti tu a tam užitečným, avšak pokud mohu souditi, vaše zadostiučinění je, máte-li poslední slovo.“

HANA SOUBOJŮ

Nato pravil Antonín Důra: „Je lépe míti poslední slovo než poslední ránu, neboť mi nenamluvíte, že zchladím svoji zlost, jestliže mi někdo protne lýtko až k holenní kosti. Lékařské

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Rozmarné léto***.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.